

CS. TÓTH JÁNOS

Értékmegőrző évtizedek – Jóra nevel a Móra

A gyermekkönyvkiadás fogalma és a Móra Kiadó több mint fél évszázada összekapcsolódik.

A tradíciók tisztelete és minőségi irodalom jellemzi a nagy múltú kiadó működését. Jogelődjét akkor alapította az egypárti állam 1950-ben, amikor már lezajlott az államosítás. Az 1956-os forradalom utáni konszolidáció idején az illetékes minisztérium az ifjúsági kiadót 1957-től Móra Ferencről nevezte el. A legkitűnőbb írók kaptak lehetőséget az akkori cenzúra keretei közt gyermekeknek szóló művek közreadására, fordítására. Sorra jelentek meg a csendre ítélt szerzők, akik csak gyerekeknek írhattak: Mándy Iván, Lengyel Balázs, Zelk Zoltán, Tamási Áron, Weöres Sándor. Ekkor jelentkezett írásaival két barátnő is, Janikovszky Éva és Szabó Magda.

Az illusztrációs gárda is világszínvonalú: Reich Károly, Kass János, Hincz Gyula, Réber László, Würtz Ádám mind-mind alkotókedve teljében rajzolt irodalmi művekhez vizuális kompozíciókat. Aranykor volt ez az időszak – a hatvanas években járunk már. A hetvenes évektől kezdve aztán a Móra Kiadó legerősebb oldala az ismeretterjesztő könyvek publikálása, például a *Regék és mondák* sorozat, vagy a *Képes Történelem*, *Képes Földrajz*, *Bölcs Bagoly*, *Így élt...* sorozat. A fiatal költők szellemi műhelye ekkoriban Kormos István vezetésével a Kozmosz-kiadványokban testesül meg, és megjelenik a science fiction mint műfaj, Kuczka Péter szerkesztésében. Külön könyvsorozatok jelennek meg a fiúknak és lányoknak – így a *Delfin*, illetve a *Pöttyös* és a *Csíkos könyvek*. Az évkönyvek mellett sorozatban jelennek meg Fekete István, Szabó Magda, Lázár Ervin, Csukás István, Janikovszky Éva, Marék Veronika könyvei, Kertész Erzsébet történelmi regényei.

A hetvenes-nyolcvanas évek, azaz a kiadó virágkora után a kilencvenes évek a maguk többpártiságával és ádáz piaci viszonyaival megbolygatták a Móra életét is. A piacgazdaságra történő átállás, akár a többi nagy kiadót, a Mórát is megrendítette. Számos új kiadó alakult, amely egy-egy volt mórás szerzőre építette a munkásságát. A Móra Kiadó mély válságot élt át a privatizáció idején, olyan mélyet, hogy száznál több munkatársból 1996-ra csak hét maradt. Az évente mintegy háromszáz megjelenő kötet helyett csupán harminc-egynéhány került forgalomba. 1997 óta azonban folyamatosan gyarapodik a kiadó mind létszámban, mind kiadványszámban. Mára évi 140-150 könyvcím jelenik meg, a nettó forgalom 100 millióról közel 500 millióra emelkedett. Több mint hatszázezer könyvet adtunk el tavaly, és pozitív eredménnyel zártuk az utóbbi tíz esztendőt. A piacgazdaságra való átállás mély szellemi válságot is hozott a gyermekkönyvkiadásba. Sokan azt gondolták, hogy csak tiritarka kötetekkel érdemes jelentkezni, mások úgy gondolták, hogy a régi értékeket meg kell őrizni. E két nézet állandó, egészséges szellemi konfliktusában sikerült talán megtalálni azt az egyensúlyt, ami most jellemzi a kiadót.

A Móra Kiadó úgy őrizte meg eredeti arculatát, hogy közben képes volt megújulni. Egyes régi Móra-kötetek korszerű, új borítót kaptak, másoknál azonban (*A két Lotti, Micimackó*) megmaradt az eredeti külső. Továbbra is rendszeresen megjelennek az iskolai oktatást segítő kiadványok (*Ablak-Zsiráf, Mosó Masa mosodája, Regék és mondák sorozat*). A Móra Kiadó gondozza Fekete István, Kertész Erzsébet, Janikovszky Éva, Öveges József, Zelk Zoltán, Móra Ferenc, Varga Katalin életművét, továbbá kiadja Szepes Mária, Nógrádi Gábor és G. Szabó Judit valamennyi gyermek- és ifjúsági könyvét.

A paletta tudatosan úgy bővül, hogy minden korosztály megtalálja a kedvére valót. A haladó korszellem mellett a tematikus szempontok továbbra is jellemzik a Mórát, ezért gondolkodik sorozatokban. Az óvodások számára készült kiadványok között találunk képeskönyveket, meséket, verseket, beszédfejlesztő mondókákat, találós kérdéseket is. Az önállóan olvasni tudó kisiskolás korosztály számára népszerűek az olvasást és helyesírást tanító segédkönyvek, vagy a rajz- és mesefilmek könyv alakban (*Frakk, a macskák réme, Frakk és a foci, A Mézga család, Szeleburdi család, Hajónapló*).

Klasszikusok örök értékei szólnak a 8-12 évesekhez, miközben a fiatal írógeneráció kalandregényekkel kényezteti el az olvasókat: Lackfi János (*A buta felnőtt, Törpe és óriás között*), Kiss Ottó (*Csillagszedő Mária*), Kántor Péter (*Kétszáz Lépcső föl és le*), Cseh Katalin (*Sárkánykórus*) jobbnál jobb verseskötetekkel, Boldizsár Ildikó (*Boszorkányos mesék*), Békés Pál (*Félőlény, Bölcs hiánypótló, Doktor Minorka Vidor nagy napja*) Kiss Ottó (*A terepasztal lovagjai*), Kiss Attila (*Altináj, Medveszív*), Dóka Péter (*Az ellopott zsiráf, Hogyan lettem médiasztár?*), Schmuck Ottó (*A kelyhesek titkos temploma*).

A kiadó tavaly indult *Rózsaszín balettcipő* sorozata a 9-11 éves lányoknak kínál olvasnivalót. A szereplők a Balett Akadémia növendékei, akiket hol összeköt, hol szétválaszt a barátság, szerelem, irigység, szakmai féltékenység, csalódás, siker és kudarc. A 10-12 éveseknek szóló *Pöttyös könyvek* sorozat legnépszerűbb szerzője, G. Szabó Judit évről-évre újabb és újabb könyvvel lepi meg olvasóit. Új könyve az Ünnepi Könyvhétre megjelenő *Különös-sziget*. Az elmúlt években kiadott, immár klasszikussá vált regényein túl megjelent többek között a *Barbara ez több a soknál!*, a *Sok a csinos lány*, a *Rózsás Letícia és a Madárijesztő ház* című műve is. Népszerű kortárs szerzőnk, Balázs Ágnes. Negyedik kötete *Lufi és a boszorkányfarsang* címmel jelenik meg (korábbi kötetei: *Feladó: Fekete Szivárvány, Lufi és Szamóca, Lufi és a zűrös vakáció*). Fehér Klára klasszikus regénye a *Bezzeg az én időmben* is e sorozat tagjaként látott napvilágot.

A 14-18 éves korosztályt szólítják meg a *Móra X sorozat* szívhez szóló, ám merész, tabu-témákat feszegető, a családi élet konfliktusait, a felnőtté válás első lépéseit, a szerelmeket és csalódásokat feldolgozó kamaszregényei. A kamaszlelket jól ismerő és megértő Sohonyai Edit nem véletlenül a legnépszerűbb kortárs szerzője a sorozatnak. Legújabb regénye *Darázsos* (munka)címmel jelenik meg.

Elsőprő sikersorozatunk Darren Shan vámpír- és démontörténetei. Ez a horror-mese sorozat mindent fölülmúl. Két éve órákig álltak sorban a rajongók a dedikáláson. Jó hír: a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon idén ismét vendégünk lesz az ír származású író.

A kiadó 2007-ben indította útjára *Mesél a festmény* című, a 8-12 éves korosztálynak szóló francia képzőművészeti ismeretterjesztő sorozatát, amely egyszerre tanít a festmények szemlélésére, művelődéstörténeti ismeretanyagot közvetít, és egyes mesterek és korszakok képzőművészeti stílusvilágába is beavatja az olvasót. A kollekción időutazásra hív. A magyarázó szövegek és a játékos feladatok segítségével a gyermek szeme előtt kelnek életre a festményen ábrázolt alakok, a hiteles és a kitalált történetek révén részletről részletre behatolhat a szemlélt festmény világába. A sorozat kötetei vegyítik a stílusokat, a legismertebb alkotóművészek remekműveiből válogatnak, és művelődéstörténeti adatokkal is szolgálnak, tehát komplex ismeretet közölnek. S mindezekon felül iskolás korban alapozzák meg a múzeumlátogatás kultúráját és a festészet szeretetét. A Gertrude Dordor – Sylvie Dannaud szerzőpáros a *Zene és tánc* és a *Barátaink, az állatok* c. kötetei után idén a *Gyermekjátékok* és *A négy évszak* jelenik meg.

A kiadó felnőtteknek szóló kínálatában szerepelnek Janikovszky Éva művei is. Frappáns karcolatok, életképek, történetek ezek, amelyekben az író megtartja gyerek-könyveiből ismert sajátos humorát. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy vigyázzunk arra, amit ránk hagyott.

Kertész Erzsébet életrajzi munkái a magyar- és világtörténelem híres nőalakjairól szólnak. Több mint félszáz regényén olvasók generációi nőttek fel.

A kiadói az elmúlt évben indította útjára igényes történeti, művelődéstörténeti vonatkozású, ismeretterjesztő könyveket felvonultató *Krónika* sorozatát. Kötetei a Római Köztársaság, vagy a fáraók korának bemutatása mellett olyan kevésbé ismert témákat dolgoznak föl, mint a maja, a kínai, vagy az ószövetségi uralkodók élettörténete. P.G. Maxwell-Stuart: *Pápák krónikája*, Peter A. Clayton: *Fáraók krónikája* valamint Joyce Tyldesley: *Egyiptomi királynők krónikája* után Chris Scarre: *Római császárok krónikája* lát napvilágot.

Az elmúlt évben indított *Móra hangoskönyvek* sorozatban klasszikus művek kelnek életre, rangos előadók tolmácsolásában. A.A. Milne: *Micimackó* (Koltai Róbert előadásában), Petőfi Sándor: *János vitéz* (Nagy Ervin előadásában), Fekete István: *Vuk* (Gyabronka József előadásában), Felix Salten: *Bambi* (Kubik Anna előadásában), Janikovszky Éva: *A lemez két oldala* (Pécsi Ildikó előadásában).

A legkisebbeknek Illyés Gyula *Hetvenhét magyar népmese* című kötetéből *Háromszor hét magyar népmese* címmel jelent meg válogatás neves előadóművészek közreműködésével. Ebben az évben többek között Fekete István: *Tüskevár*, G. Szabó Judit: *Hárman a szekrény tetején* és Darren Shan: *Rémségek cirkusza (Vámpír sorozat 1.)* című műve bővíti a kínálatot.

A kiadónak az utóbbi években, szakmai körökben is nagy sikerei voltak. Kétszer kaptuk meg az IBBY Az év gyermekkönyve díjat Lackfi János: *A buta felnőt* (2004) és Kántor Péter: *Kétszáz lépcső föl és le* (2005) című művével. Feuer Mária *Sárkány-meséje* Rényi Krisztina illusztrációival nemcsak Szép Magyar Könyv díjat (2003) kapott, hanem Franciaországban Octogon-díjjal, Dél-Afrikában Andersen-oklevéllel is jutalmazták. Békés Pál: *A Bölcs Hiánypótló* című könyve Macaoban megkapta az IBBY Honour List (2006) elismerését. Zelk Zoltán: *Gólyavirág, gólyahír* (2007), Sinka Erzsébet: *Hej, koszorú, koszorú* (2004) és Muskát Zsuzsa: *Nahát!* (2003) című könyvei Damó István rajzaival, valamint Lackfi János verseskötete, *A buta felnőt* (2004) Kal-

már István rajzaival szintén Szép Magyar Könyv díjat kapott. Év Könyve díjas Kiss Ottó: *Csillagszedő Márió* (2002) és Lackfi János: *A buta felnőtt* (2004) című kötete. IBBY fordítói díjat kapott Stevenson *Gyermekkertjének* fordításáért Papp Gábor Zsigmond (2002), és Henning Mankell Joel-könyveinek fordításáért Tótfalusi István (2004). 2007-ben az IBBY életmű díját G. Szabó Judit nyerte el. Mindez azt bizonyítja, hogy a piaci szemlélet mellett az irodalmi minőséggel is számolunk.

A Móra Könyvkiadó néhány hónapja nyitotta meg saját webáruházát, www.mora.hu címen, ahol óvodák, iskolák, magánszemélyek kedvezménnyel vásárolhatnak olvasnivalót. Az érdeklődő látogató a kiadó teljes kínálatáról, újdonságairól és előkészületben lévő könyveiről, akcióiról első kézből tájékozódhat, érdekes és hasznos információkat olvashat (szerzők, ajánlók, kritikák, programok stb.), és akár egy könyvesboltban, beleolvashat egy-egy kötetbe.

A Móra Kiadó arra törekszik, hogy igényes kultúrát és valódi eszményeket közvetítő irodalmat kínáljon, adjon a gyermekek, az olvasó kezébe, amely kötetek komoly szerepet játszanak az olvasásra nevelésben, az olvasás megszerettetésében, a személyiség fejlődésében, gondolkodásmódjának alakításában. A kiadó hisz abban, hogy a könyv és a hangoskönyv fantáziamegmozgató ereje gondolkodásra készíti az olvasót.